

میمند

سهیلا شهشهانی

میمند فارس شهری است در بخش میمند از توابع شهرستان فیروزآباد استان فارس. مسافت این شهر از مرکز استان فارس (شیراز) ۹۵ کیلومتر بوده و تا شهر فیروزآباد ۶۵ کیلومتر است. در تقسیمات کشوری بخش میمند یکی از بخش‌های شهرستان فیروزآباد و در بین بخش‌های کوار و کوهمره شهرستان شیراز، خفر و سیمکان شهرستان جهرم، و بخش مرکزی شهرستان فیروزآباد واقع شده است. این بخش شامل یک شهر به نام میمند و ۳ دهستان به نام‌های خواج‌ای به مرکزیت روستای جوکان، پرزیتون به مرکزیت روستایی به همین نام و کوهمره سرخی به مرکزیت روستای دادنجان و تعداد ۳۴ روستا و آبادی است. اغلب گیاهان دارویی منطقه که گردآوری می‌شوند گیاهان گرم هستند و آن‌ها را در چای دم می‌کنند و مانند چای می‌نوشند، مانند آلاله و آویشن. برخی از داروها خریداری می‌شوند مانند گل‌گاوزبان که در صورت سرماخوردگی دم می‌کنند و می‌نوشند. زرده تخم‌مرغ هم برای سرماخوردگی مفید است. از بخور گل‌گاوزبان، پرسیاوشون، بابونه و هل باد برای چشم‌درد استفاده می‌کردند.

کسی که به امور شکستگی استخوان و دررفتگی می‌پرداخت بی‌تال نام داشت. این کار را با استفاده از پوست درخت سنجد انجام می‌داد. پوست درخت را کنده آن را در چهار طرف دست یا پای آسیب‌دیده قرار می‌داد و دور آن را با ریسمان محکم می‌بست. او چند بار در هفته به بیمار سرکشی می‌کرد تا بیمار حالش خوب می‌شد.

حشره سمی در میمند موجودی بود شبیه ساس به نام تین (tin). برای جلوگیری از مسموم شدن به وسیله تین حشره خشک‌شده را با قند یا نبات می‌ساییدند و به سق نوزاد می‌زدند.

ختنه کردن به وسیله یک نفر دیگر که همان سلمانی روستا هم بود صورت می‌گرفت. استاد فیض‌الله را مردم به یاد دارند. پس از ختنه، او پنبه سوخته روی زخم می‌گذاشت و چند روز بعد زخم التیام یافته بود. برای مداوای زخم‌های دیگر از بُلغار (bolqar)، کوره روی قسمت چرمی جلوی گیوه بالا آمده استفاده می‌کردند. بُلغار را تراشیده با روغن و زردچوبه قاطی کرده و روی زخم گذاشته آن را می‌بستند.

چند نفر از زنان در مامایی تبحر داشتند و به زنان باردار و در وضع حمل کمک می‌کردند. حسین شمسی میمندی در رساله خود می‌نویسد استفاده از دعانویسی، جادوگری و «پس از آنکه از

دعا و جادو هیچ نتیجه عاید نشد، به تریاک متوسل می‌گردند و اینجاست که معالجه قطعی صورت می‌گیرد. « یعنی استفاده مسکن تا دفع بیماری به وسیله بدن. چنانچه مشاهده می‌شود تمام داروهای گیاهی بنا بر تقسیم‌بندی سنتی گیاهان گرم و غذاها اغلب با استفاده از موادی که باز به همین صورت رده‌بندی می‌شوند هستند. از یکی از آگاهان می‌پرسم این چگونه است؟ می‌گوید غذای سرد ما نان و دوغ است که در تابستان زیاد مصرف می‌شود. انار که مانند انگور به صورت بلوک تا ماه‌ها نگاه‌داری می‌شود میوه‌ای سرد است. گیاهان گردآوری‌شده منطقه کوهستانی یلاق قابل توجه است و آن‌ها استفاده خوراکی، دارویی و بازرگانی دارد، آلاله، آویشن و زیره نام‌هایی است که دائم به گوش می‌رسد. کنگر و ریواس نیز وجود دارد.

گیاهان دارویی عطاری‌ها

نام گیاه	نام محلی	نام علمی، گونه	نام علمی جنس	نام لاتین تیره
گاوزبان	گوزوون	Offiuivalis	Bovago	Boraginaceae
آویشن باریک	اوشن برو	Clinopodioides	zizophora	Rhamm
دارچین	دارچین	Verum	cinnamon	Laurac
میخک	قلفور	Caryophyllata	Euginea	Caryophyiaceae
زیره سبز	زیره سبز	Cyminum	Cuminum	
زنجبیل	زنجبیل	Offecinale	Zingiber	Zingiber
اسطوخدوس	استوقدوس	Vera	Lavendula	Lab
لیمو	لیموخشک	Aurantifolia	Citrus	rutaceae
جوز	جوز	Fragranse	Myrisica	
لفل سیاه	لفل دونه	Nigrum	Piper	Piperac
صندل سفید	صندل	Album	Santalum	
زعفران	زعفرون	Sativus	Crocus	Iridaceae
سنبل الطیب	سنبل طیب	Wallich	Valeriana	
هل	—	Capillus veneris	Adiantum	Foug
هل	—	Cardumon	Amomum	Zingiber
زردچوبه	زردچوبه	Curcuma	Amomum	Zingiber
بابونه	بابونه		chamomelum	
حنا	حنا	Inermis	Lawsosnia	lythraceae
آلاله	آلیله	asiaticus	ranuncula	Ranuncula
شیرین بیان	مکی	glabra	Glycyvrhiza	Legum
خاکشیر	خاکشیر	irio	sisymbrium	Cruciferae
خرفه	قلفه	oleracea	portulaca	Poratulacac
زیره سیاه	زیره	carvi	carum	umbollifera

labiae	thymus	Volgaris	اوشن	اويشن
labiae	Ziziphora	tenuoir	کاکل کتي	کاکتي
labiae	allium	sativum	موسير	موسير
Lilia	allium	cepal	پياز	پياز
cruciferae	alyssum	mukale	کدمه	قدومه
Urticaceae	Urtica	dioica	سوزوک	گزنه
zygophylla	tribulus	Terrestris	خارخسک	خارخسک
Ranunc	nigella	arvensisl	سيه دانه	سيه دانه
malya	Althaea	officinalis	ختمي خنکي	ختمي
pumariac	fumaria	Vaillanii	شاه تره	شاه تره
legum	Tregonella	teheranica	شمري	شنبليله
Plantagina	plantago	lanceolata	بارهنگ	بارهنگ
Labia	ocimum	Basilicum	ريحون	ريحان
solana	caspicum	annum	فلفل	فلفل سبز
Umbollifera	Anethum	Graveolens	مک	شويد
Labia	Mentha	Piperita	نعنا	نعنا
Craciferae	Evuca	Sativa	مندو	منداب
Chenopdia	Beta	Vulgaris	چغندر	چغندر ليوبي
Chenopdia	Spinacia	Oleracea	اسفناج	اسفناج
Solanac	Nicotian	Tobacum	توتون	توتون
Legum	Cicer	Arietinum	نخود	نخود ايراني
Labiae	Mentha	Pulegium	بدنه	نعنا کوهي
Campositae	Carthamus	Tinotorius	خشک	گلرنگ
Umbollifera	Coriandrum	Satirum	گشنيز	گشنيز
Umbollifera	anethum	foeniculum	باديون	راز يانه
crucifer	brassica	rapa	شلغم	شلغم
Moraceae	cannabis	sativa	شهدونه	شاهدانه

درخت و درختچه های جنگلی منطقه میمند

نام فارسی	نام محلی	گونه	جنس	تیره (اسم علمی)
ارژن	ارچن	spp	rhamaus	rosaceae
بادام کوهی	مهر	scoparia	amigdalus	rosaceae
بنه	بنه	atlantica	pistacia	anacardiiaia
پاتلنقوش	کیدون	Khijuk	pistacia	anacardiiaia
درخت تا	تائی	caucasia	Ciltis	ulmacea
محلّب	گشورگ	mahaleb	cerasus	rosaceae

berberida	berberis	volgaris	زارج	زرشک
rosaceae	Rosa	Canina	کرمک	نسترن وحشی
rosaceae	crataegus	spp	گل کوهی	زالزالک
moraceae	ficus	Carica	انجیر	انجیر
rosaceae	Prunus	persica	هلی سیاه	آلوسیا
rosaceae	Prunus	Domestica	قطره طلایی	قطره طلایی
rosaceae	Prunus	spp	آلبالو	آلبالو
rosaceae	Prunus	Armeniaca	زردآلی	زردآلو
rosaceae	Prunus	volgaris	شفتالو	هلو
rosaceae	amigdalus	sp	بادم	بادام
rosaceae	mala	commonis	سیب	۸ سیب
rosaceae	pyrus	melus	هورمو	گلایی
rosaceae	cydonia	volgaris	به	به
rosaceae	Rosa	Damascera	گل محمدی	گل سرخ
Ulmaceae	Ulmus	Densa	سایه خوش	نارون چتری
Elaeagnacea	Elaeagnua	Anguatifolia	سنجت	سنجد
Punicacea	Pomegranate	Farily	انار	انار
Vitaceae	Vitis	Vinfrere	رز	انگور
Moraceae	Morus	Alba	تیت	توت سفید
Moraceae	Morus	Nigra	تیت سیاه	توت سیاه
Joglandaceae	Joglanc	Joglandancae	گردو	گردو
salicaceae	Salix	Alba	شیرین بید	بید سفید
Salicaceae	Salix	Fragilis	تلخه بید	بید شکننده
Salicaceae	Salix	purpurea	چودونه	بید سرخ
Salicaceae	Salix	Babylonica	بیدمشک	بیدمشک
Salicaceae	populus	alba	اسفیدار	سپیدار
Salicaceae	populus	nigra	اسفیدارقره‌ای	صنوبر
Rhamm	ziziphus	volgaris	عناپ	عناپ

توضیح: بادام کوهی، بنه، پاتالاقوش، درخت تاء، محلب، زرشک، نسترن وحشی، و زالزالک در اطراف میمند می‌رویند و باقی درخت و درختچه‌های موجود در باغ‌ها و مزارع‌اند.